

Arkivsak: 201200014

Arkivkode: 121

Saksbeh: Håkon Kleven

Saksgang

Bydelsutvalget

Møtedato

18.03.2013

32/2013

RISIKOVURDERING AV BUDSJETT 2013

Innledning

Bydelsdirektør har gjennomgått grunnlaget for aktiviteter og tiltak i vedtatt budsjett 2013, og kartlagt risikoen for at tiltakene ikke skal bli gjennomført i henhold til fremdriftsplanen, eller få den ønskede økonomiske effekt.

Risikoanalysen er gjennomført for å synliggjøre risiko i budsjettgrunnlaget med utgangspunkt i vedtatt budsjett opp mot aktivitetsnivået ved inngangen av året. Det er foretatt en vurdering opp mot regnskapet per 28.02.2013 og aktivitetsnivå på de større områdene, som kjøp av sykehjemsplasser, vedtak innenfor hjemmetjenesten og barnevern. Etter innføring av nytt HR-system er det per februar fortsatt utfordringer i å hente ut datagrunnlag som kan gi et korrekt bilde av lønnsutviklingen i bydelen. Spesielt gjelder dette oversikt over inntekter knyttet til lønnsrefusjon i 2013 som ikke har blitt inntektsført så langt.

Saken belyser de områder som vi på nåværende tidspunkt vurderer som de største risikoområdene og en vurdering av usikkerhetsfaktorer og tiltak for budsjettbalanse, sammenholdt med tidligere års erfaringer i forhold til kostnads- og aktivitetsutvikling. Aktiv prognose bygger på en vurdering av de tiltak som er eller planlegges iverksatt.

Bydelen har i 2013 et budsjett som i mindre grad forutsetter gjennomføring av omstillingsprosjekter for å ha kontroll på den økonomiske rammene i bydelen. Hovedutfordringen blir å holde seg på vedtatt aktivitetsnivå. Bydelsdirektør er av den oppfatning av vedtatt aktivitetsnivå er nøkternt og realistisk ut fra forutsetninger som ligger i befolkningens alder og sosioøkonomiske sammensetning.

Resultatet for 2012 ble 10,6 mill. kroner i mindreforbruk, noe som gir et godt signal om at bydelens samlede tjenesteproduksjon og aktiviteter er på et riktig nivå. Bydelen er også ferdig med å nedbetale tidligere års merforbruk som det siste året var på 19,2 mill. kroner.

Kjøp av sykehjemsplasser

Budsjettforutsetninger

I budsjett 2013 er måltallet for sykehjemsplasser 553 og det er budsjettet med 2 overliggere på sykehus per døgn. Befolkningsprognosen skulle tilsi et snitt antall plasser på 548 med utgangspunkt i alderssammensetning og bygjennomsnitt.

Hittil i år har imidlertid bydelen i gjennomsnitt brukt 565 sykehjemsplasser samt et snitt på 5 overliggere på sykehus per døgn, noe som gir en årsprognose på ca 5,5 mill. kroner i merforbruk hvis vi holder samme aktivitetsnivå som per 06.03.2013. Summen påvirkes at det kjøpes færre skjermede og forsterkede plasser som er betydelig dyrere.

Utvikling i antall sykehjemsplasser er som følger:

Institusjonsplasser - totalt	Resultat 2012	Budsjett Mål 2013	Gjennomsnitt h.i.å	Res 11.03.2013
Somatisk/bokollektiv	342	340	350	356
Skjermede /forsterkede	116	121	116	112
Korttids-/rehabiliteringsplasser	87	83	92	91
Aldershjem	7	9	7	7
Totalt:	552	553	565	566

Usikkerhetsfaktorer

Erfaringsmessig svinger antall utskrivingsklare pasienter kraftig i løpet av et år og er derfor ikke alltid like forutsigbart. Jo flere utskrivingsklare pasienter jo flere har behov for korttidsplasser. Noen tidsperioder er det også lite sirkulasjon av pasienter på korttid, som forverrer situasjonen og forårsaker flere overliggere på sykehus. Man har da ikke nok korttidsplasser tilgjengelig for å ta imot pasienter fra sykehus.

Tiltak for budsjettbalanse

- 4 nye saksbehandlerstillinger skal besettes for å øke saksbehandlerkapasiteten.
- Nye samhandlings- og kommunikasjonsrutiner med korttids- og rehabavdelingene tas i bruk for å sikre raskere og mer målrettet oppfølging og opptrening av pasienten. Dette kan føre til kortere liggetid og mer sirkulasjon av korttidsplasser.
- En fysioterapeut fra innsatsteamet er fristilt til å vurdere pasienter på korttidsplassene for å effektivisere bruk av korttidsplasser.

Risikovurdering

Sykehjemsplasser - kommentar	Prognose	Sum
Høy risiko, men utviklingen av kjøp av plasser og utgifter til overliggere kan endre seg raskt	Aktiv prognose	-1 000 000
	Pessimistisk anslag	- 5 500 000

Aktiv prognose bygger på erfaring om at bruk av sykehjemsplasser kan toppe seg i perioder, men kan utlignes nærmere budsjettmålene i løpet året. På grunn av mange overliggere i januar og februar, kan det allikevel føre til et merforbruk.

Pessimistisk prognoseanslag er basert på en mekanisk prognose på bruk av sykehjemsplasser per 06.03.2013 på 566 plasser, samt en videreføring av samme høyt antall overliggere som i januar og februar 2013.

Hjemmetjenesten

Ressursbehovet i hjemmetjenesten er beregnet etter samme modell som prismodellen i brukervalgsordningen. Årsverkene er dimensjonert ut fra gjennomsnittlige brukerrater i Oslo, gjennomsnittlig vedtakstid basert på bydelens erfaringer fra 2011, direkte brukertid og forventet korttidsfravær som i brukervalgsmodellen, samt at 80 % av tiltakstiden forventes utført.

Hjemmesykepleie

Som det fremkommer av påfølgende oversikt av hjemmesykepleien er det ingen avvik mellom antall brukere og måltall. Derimot er det avvik på 13 % mellom snitt planlagte timer per bruker og måltall. Samtidig utføres kun 70 % av planlagt tid. Dette er 10 % mindre enn måltallet. Mulig årsak til dette kan være at flere brukere er innlagt på institusjon, samt manglende utkvittering av oppdrag. Hvis antall planlagte timer holder seg like høyt som dagens situasjon, kan dette medføre et betydelig merforbruk.

Status pr 03.03.2013 er som følger:

Hjemmesykepleie inkl private	Mål 2013	03.03.2013
Antall brukere	850	850
Vedtakter per uke		2 767
Planlagte timer per uke	2 578	2 904
Utførte timer per uke (80 % av planlagt tid)	2 074 (80 %)	2 044 (70 %)
Snitt ant. vedtakter per bruker		3,25
Snitt ant. planlagte timer per bruker	3,03	3,42

Tiltak for budsjettbalanse / risikoreduksjon

Hjemmesykepleien gjennomgår alle sine brukere i samarbeid med bestillerkontoret for å sikre riktig omsorgsnivå innen 01.05.2013.

Det gjennomføres et dialogmøte med hjemmetjenesten, bestillerkontor og innsatsteam for å sikre felles forståelse for tildeling og omfang av hjemmesykepleietjenester.

Praktisk bistand

Kommunal praktisk bistand har 33 flere brukere og 38 flere planlagte timer per uke enn måltallet for 2013. Gjennomsnitt antall planlagte timer per bruker er lik måltallet. Allikevel utføres det noe færre timer enn måltallet. Det vurderes at det ikke er en stor risiko for merforbruk for praktisk bistand i 2013 ut fra situasjonen i dag. Dette gjelder også for brukervalg i praktisk bistand.

Kommunal hjemmehjelp	Mål 2013	03.03.2013
Antall brukere	1 010	1 043
Vedtakter per uke		1 313
Planlagte timer per uke	1 182	1 220
Utførte timer per uke (80 % av planlagt tid)	945 (80 %)	913 (75 %)
Snitt ant. vedtakter per bruker		1,26
Snitt ant. planlagte timer per bruker	1,17	1,17

Usikkerhetsfaktorer

Etter at samhandlingsreformen har trådt i kraft opplever bydelen at brukere av hjemmesykepleien, både nye og gamle brukere, har behov for kortvarige vedtak eller midlertidig økning i tjenesten etter sykehusinnleggelse. Dette skyldes at pasienter nå skrives ut tidligere fra sykehus. Dette forårsaker høyere turnover av pasienter i hjemmesykepleien, og dermed merarbeid og høyere ressursbruk for både bestillerkontor, innsatsteam og utførertjenesten, til tross for at antall pasienter har blitt redusert.

Generelt for hjemmetjenesten

Det er generelt høyt sykefravær i hjemmetjenesten. Tall fra turnussystemet GAT viser at hjemmetjenesten i perioden 01.03.2012 – 31.12.2012 hadde 13 % sykefravær, hvorav 5,35 %

korttidsfravær og 7,68 % langtidsfravær. Per 08.03.2013 var fraværet på 15,3 %, hvorav korttidsfravær på 6 % og langtidsfravær på 9,71 %. På grunn av høy vedtakstid er det nødvendig å ta inn vikar ved korttidsfravær og mye av korttidsfraværet medfører overtid.

Samlet overtid i hjemmetjenesten i 2012 var på 1,98 mill. kroner. Det er i 2013 budsjettert med kr 600 000 til overtid og per 28.02.2013 er det utgiftsført kr 437 000. Av dette er kr 287 000 utgiftsført i januar. Overtid i desember ble utbetalt i januar noe som trekker opp utgiftene for perioden. Det meldes om at det var mye overtid i forbindelse med høyt sykefravær og mangel på vikarer i helligdagene.

Tiltak for budsjettbalanse / risikoreduksjon

Tjenestesteder med høyt sykefravær deltar i sykefraværsoppfølgingsprosjektet, og det er igangsatt tiltak for å øke nærværet. Det forventes å kunne ta opp til 5-6 måneder før positiv effekt.

Opprettet samarbeidsforum mellom hjemmetjenesten og bestillerkontor

Det er iverksatt tiltak for å utvide vikarpoolen.

Det er iverksatt for lederopplæring og samarbeid med arbeidslivssenter vurderes i gang.

Hjemmetjenesten - kommentar	Prognose	Sum
Moderat risiko for merforbruk	Aktiv prognose	- 1 000 000
	Pessimistisk anslag	- 3 000 000

Risiko-område innenfor bestillerkontoret og hjemmetjenesten oppsummeres på følgende områder:

Risikoområder	risiko
Merforbruk av sykehjemsplasser	M/H
Mangel på ledige sykehjemsplasser	M/H
Få kontroll over revurderinger av vedtak, unngå at vedtak bare fortsetter å løpe	M
Redusere brukerratene innen praktisk bistand, avslutte "unødvendige" vedtak	M/H
Overligger OUS Ullevål	H
Sikre høy nok effektivitet i egen hjemmetjeneste – øke direkte brukertid	M/H
Måltall for tjenesteproduksjon overholdes (tiltakstid, antall brukere og andel utførte timer)	M/H
Fremskaffe kvalitativt gode nok målinger på direkte brukertid	M
Sikre nødvendige bemanningsreduksjoner i egen tjeneste som følge av overgang til private leverandører	H
Merforbruk på hjemmetjenesten pga økt press fra utskrivingsklare (flere vedtakstimer pr pasient enn budsjettert)	H

Barnevern

Barnevernet er budsjettert med en rammeøkning i 2013 på 6 mill. kroner til 106,6 mill. kroner.

Dette er 10,3 mill. kroner mer enn regnskapsresultat for 2012.

Budsjettet bygger i stor grad på samme budsjetterte aktivitetsnivå som i 2012 korrigert for prisøkning på kjøp av tjenester. Snittpris på institusjonsplasser er økt vesentlig sammenlignet med fjorårets budsjett som en følge av bruk av dyrere plasseringer.

Antall plasser i institusjon inkl. Ofot	antall 31.12.2012	antall gj.snitt 2012	antall budsjett 2013	Per februar 2013
Ordinære institusjonsplasser	14	12,7	13,9	12
Fosterhjem under institusjon	7	6,9	7	7

Usikkerhetsfaktorer

Usikkerheten på området er primært knyttet til kostnader for nye fosterhjems plasseringer. Barne- og familieetaten har hatt stadig større vansker med å rekruttere ordinære fosterhjem og har derfor bare kunnet framskaffe fosterhjem under institusjon, til en vesentlig høyere kostnad for bydelen. Merutgiftene går her til å dekke institusjonens oppfølging av fosterhjemmene, mens fosterhjemmet selv mottar tilnærmet ordinær lønn og utgiftsdekning.

Tiltak for budsjettbalanse / risikoreduksjon

Bydelen har i budsjett 2013 opprettet 2 årsverk fosterhjems konsulenter finansiert ved omdisponerte tiltaksmidler. Stillingenes formål er å redusere risikoen på området ved å rekruttere flere fosterhjem selv og gi veiledning og oppfølging i egen regi. Stillingene er besatt med tiltredelse 1. juni.

Risikovurdering

Barnevern samlet - kommentar	Prognose	Sum
Risiko for positivt avvik anses som moderat	Aktiv prognose	2 000 000
	Pessimistisk anslag	0

Aktivitetsnivået knyttet til institusjons plasseringer ligger noe under budsjettforutsetningene så langt. Det er heller ingen andre forhold som viser tegn til at det skal komme vesentlige negative avvik i forhold til budsjettforutsetningene. Det anses derfor som mest sannsynlig med et positivt årsresultat.

Økonomisk sosialhjelp

Budsjettforutsetninger

I budsjettet for 2013 er det lagt til grunn at bydelen skal ha 385 klienter i gjennomsnitt med en gjennomsnittlig utbetaling per klient på kr 10.255 per mnd. Rammen for økonomisk sosialhjelp er redusert med 4,389 mill. kroner sammenlignet med justert budsjett 2012. Bydelen hadde et samlet forbruk på økonomisk sosialhjelp på 46,2 mill. kroner i 2012 og budsjett for 2013 er på 43,9 mill. kroner.

Økonomisk sosialhjelp har fortsatt den positive utviklingen de første 2 månedene i 2013, sammenlignet med fjorårets økonomisk utbetaling og antall klienter.

Utviklingen av antall klienter per måned sammenlignet med 2011 og 2012:

Måned	Antall aktive klienter		
	2011	2012	2013
Jan	380	373	363
Feb	420	394	386

Måltall - Sosialtjenesten	Resultat 2012	Måltall 2013	Status feb. 2013
Gjennomsnittlig antall klienter med økonomisk støtte per mnd.	392	385	375
- herav klienter 18-24 år,	42	40	36
- herav klienter 25 år og eldre	346	345	341
Gjennomsnittlig brutto utbetalt per klient med økonomisk støtte per mnd for året	9 680	10 255	11 184

Usikkerhetsfaktorer

Antall klienter med økonomisk sosialhjelp per måned holder seg lavt og anses bl.a. knyttet til høy aktivitet i kvalifiseringsprogrammet ved årets start. Stønadsnivået per klient er imidlertid betydelig over måltallet og utgjør en stor usikkerhetsfaktor. Dette gjelder primært utgifter i tilknytning til bolig, herunder utgifter til døgnovernattinger.

Usikkerhetsfaktor framover vil i hovedsak være knyttet til det meget stramme boligmarkedet. I tillegg er det en usikkerhetsfaktor når det gjelder å rekruttere riktige personer til kvalifiseringsprogram. De må i størst mulig grad rekrutteres fra dagens sosialhjelpsmottakere som fyller vilkårene for og kan overføres til kvalifiseringsprogrammet.

Tiltak for budsjettbalanse

Bydelen har i budsjett 2013 opprettet en stilling som boligkonsulent for å styrke arbeidet med å framskaffe boliger for vanskeligstilte. Hovedsatsingen vil her være å få klienter raskt ut fra døgnovernattingssteder. Stillingen forventes å være besatt før sommeren.

Bydelen har fått prosjektmidler fra Byrådsavdeling for eldre og sosiale tjenester til finansiering av 2 årsverk til prosjektet "Snart ansatt". Det er forventet at en klarer å opprettholde lavt klientantall pga økt satsing på dette og andre aktive tiltak.

Risikovurdering

Økonomisk sosialhjelp - kommentar	Prognose	Sum
Sannsynlighet for negativt avvik	Aktiv prognose	- 2 000 000
	Pessimistisk anslag	-5 000 000

Pessimistisk anslag bygger på en videreføring av forbruket resten av 2013 på samme nivå som i 2012 justert for prisvekst.

For å komme i balanse, må gjennomsnittlig brutto utbetaling i 2013 ligge på kr 10 500 med dagens gjennomsnittlig antall klienter på 375.

Samlet vurdering av prognose for 2013

Ut fra en samlet vurdering av aktivitetsnivået per februar er det mest sannsynlige at bydelen vil gå i balanse i 2013 eller få en lite merforbruk i den ordinære driften.

Område	Aktiv prognose	Pessimistisk anslag
Sykehjemsplasser, overliggere, vederlag	- 1 000 000	-5 000 000
Hjemmetjenesten	- 1 000 000	- 4 000 000
Barnevern	2 000 000	0
Sosial	- 2 000 000	-5 000 000
SUM	- 2 000 000	- 14 000 000

Forventninger til budsjett 2013 og økonomisk situasjon

Bydelen avsluttet 2012 med et positivt resultat på 10,6 mill. kroner i tillegg til at nedbetaling av tidligere års merforbruk med 19,2 mill. kroner ble avsluttet. Aktivitetsnivået er ikke økt vesentlig i budsjett 2013 og dette gir et godt utgangspunkt for et positivt resultat i 2013.

Den samlede aktive prognose viser ingen dramatik for bydelens resultat samlet. I tillegg har de øvrige områdene som ikke omtales i saken ingen vesentlige avvik. Det er stor sannsynlighet for at de øvrige tjenestoområdene vil bidra positivt til årsresultatet og at det ikke er stor fare for samlet negativt avvik.

Det er imidlertid bekymringsfullt at de større områdene innenfor pleie og omsorgsområde har startet året med et høyt aktivitetsnivå, og at vi nå etter nesten 3 måneder ikke ser tydelige tegn på at situasjonen skal endre seg. Antall sykehjemsplasser ligger så langt i år betydelig over det som befolkningsgrunlaget skulle tilsi. Men erfaringene fra tidligere tilsier at situasjonen innenfor bruk av sykehjemsplasser kan endre seg raskt, og det har så langt i år vært en unormalt høy utskrivning av pasienter fra sykehusene.

Det er i perioden 2014 – 2016 forventet et rammekutt i bydelens budsjett på samlet ca 27,5 mill. kroner med utgangspunkt i vedtatt økonomiplan for Oslo kommune.

For at bydelen skal unngå kutt allerede i 2014, er det nødvendig at aktivitetsnivået holdes på dagens nivå og at bydelen styrer mot et mindreforbruk på ca 11 mill. kroner i 2013. Selv med et resultat i balanse i 2013, vil det være nødvendig med en reduksjon av aktivitetsnivået i 2014. Det positive resultatet fra 2012 er i denne sammenheng engangspenger som bare kan benyttes til å utsette en nødvendig reduksjon.

Vedtatt økonomiplan legger opp til ytterligere kutt i 2015 og 2016 på henholdsvis 10 mill. kroner og 6 mill. kroner, slik at arbeidet med effektivisering og nøye vurdering av bydelens aktivitetsnivå må fortsette.

Tallene bygger på en forutsetning av at bydelen mottar tilsvarende andel av bydelsrammen (kriteriefordeling) som i 2013.

Bydelsdirektørens forslag til vedtak

Risikovurdering av budsjett 2013 tas til etterretning.

Tove Stien
bydelsdirektør

Håkon Kleven
avdelingssjef

Vedlegg: referat fra startmøte med Byrådsavdeling for eldre og sosiale tjenester, budsjett 2013